

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	23 februari 2023	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2022-0642	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	82619BFE	DOORKIESNUMMER	030-2589111
UW BRIEF VAN	-	FAX	030-2589112
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Locatie en overzichten plangebied 3: Fasering van de werkzaamheden tot 2030 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen 5: Voorgestelde en opgelegde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Diakonessenhuis, Bosboomstraat 1 in Utrecht

Op 7 april 2022 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Loo Plan B.V. namens Diakonessenhuis Utrecht, voor de locatie Diakonessenhuis, Bosboomstraat 1 in Utrecht (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2022-0642.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
- Geen ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren en het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus, omdat door de werkzaamheden de wet niet wordt overtreden.
- Geen ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de ruige dwergvleermuis, omdat door de werkzaamheden de wet niet wordt overtreden.

Wij verlenen de ontheffing voor de gewone dwergvleermuis voor de periode van 15 april 2023 tot en met 31 december 2027. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 *Voorschriften* en bijlage 5 *Voorgestelde en opgelegde maatregelen* en moeten worden nageleefd.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op de deelsloop van het Diaconessenhuis Utrecht, specifiek twee direct verbonden gebouwen van het "Moeder-Kindzorgcentrum" (ook bekend als gebouwen T&V), ten behoeve van de realisatie van een nieuwe kliniek. De locatie van het plangebied is weergegeven in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in het artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 15 april 2023 tot en met 31 december 2027.

U vraagt tevens ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede en vierde lid van de wet natuurbescherming voor zover dit betreft het vernielen van nesten en verstoren van huismus (*Passer domesticus*) en de verbodsbepalingen genoemd in 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het doden en verstoren en het vernielen van verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 17 juni 2022, 25 juli 2022, 15 september 2022, 10 oktober 2022 heeft u de aanvraag aangevuld. Op 16 november 2022 heeft u van ons een voornemen tot afwijzen ontvangen, in reactie hierop heeft u op 13 december 2022, 14 december 2022, 20 december 2022 en 22 december 2022 een zienswijze met aanvullende gegevens ingediend.

IV. Toetsingskader

De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet. De huismus is beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet.

Afwijzing Huismus en ruige dwergvleermuis

Huisumus

De huismus is niet aangetroffen binnen het plangebied. Omdat uit de onderzoeksgegevens is gebleken dat er geen negatieve effecten optreden voor deze soorten naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden, is een ontheffing niet nodig.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is niet aangetroffen binnen het plangebied. Omdat uit de onderzoeksgegevens is gebleken dat er geen negatieve effecten optreden voor deze soorten naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden, is een ontheffing niet nodig.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Alternatief voor locatie:

"De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde gebouwen, de werkzaamheden zijn locatie gebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde."

En

"De meeste bevallingen in de regio vinden nu al plaats in het Diaconessenhuis. Met de regio zijn afspraken gemaakt om met 45% te groeien voor de geboortezorg naar 4.500 bevallingen in 2030 in het Diaconessenhuis Utrecht."

Op de locatie wordt momenteel de functie van moeder-kind zorg al uitgeoefend, een alternatieve locatie zal ertoe leiden dat er een ander (nieuw) bouwwerk volledig los van het huidige ziekenhuis dient te worden gerealiseerd en ingericht. Het uitvoeren van de beoogde werkzaamheden op een alternatieve locatie is hierdoor niet wenselijk en herontwikkeling van huidige aanwezige bebouwing is het minst ingrijpend voor de gewone dwergvleermuis om de doelstellingen te bereiken.

Alternatief voor werkwijze en inrichting:

"Met de voorgestelde werkwijze en de te plaatsen voorzieningen is er een goede afstemming tussen de wettelijke verplichtingen, leefbaarheid in de wijk én besteding van maatschappelijke gelden. De huidige gebouwen zijn sterk verouderd, waardoor de mogelijkheden voor aanpassing aan de huidige eisen beperkt zijn. Het renoveren van de bestaande gebouwen is geen optie."

En

"Het Diaconessenhuis bestaat uit verschillende gebouwen met verschillende bouwjaren. De gebouwen zijn zeer verouderd en voldoen bouwkundig, installatietechnisch en bouwfysisch niet aan de huidige eisen. De huidige bebouwing voldoet ook niet aan hygiëne en patiënt privacy eisen, die vandaag de dag aan een Moeder-Kindzorgcentrum worden gesteld. Om de juiste zorg te kunnen blijven verlenen en om een veilige werk- en patiëntomgeving te waarborgen, is daarom vervangende nieuwbouw nodig. Het Moeder-Kindzorgcentrum kan dan behouden blijven en worden uitgebreid."

Met name voor het onderzoek naar alternatieven en compensatie voor de, in gebouw T&V aanwezige massawinterverblijven is, gezien de ecologische complexiteit van de situatie ter plekke, extra ecologisch advies ingewonnen. Hiermee is een gedegen afweging gemaakt welke methode het meest geschikt is om in deze situatie om te gaan met de twee massawinterverblijven in de te slopen gebouwen uit fase 1, te weten de gebouwen T&V.

Uiteindelijk zal in gebouwen E&F (buiten scope van onderhavige ontheffing) de functie als (massa)winterverblijfverblijfplaats worden gemitigeerd ten behoeve van de sloop van gebouwen T&V door de verwijdering van aanwezige bijenbekjes. Alleen de bijenbekjes in de muren waarachter de kinderafdeling gelokaliseerd is, zullen niet verwijderd worden. Hierdoor zal het ziekenhuis niet verminderd functioneren als massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Door de voorgestelde manier van werken wordt er in twee aparte fases gewerkt, waarbij eerst de bebouwing met "kleinere" satelliet (massa)winterverblijfplaatsen verloren gaat terwijl er in de beoogde nieuwbouw tevens al wordt gecompenseerd voor de totale aanwezigheid van massaverblijfplaatsen die in de toekomstige plannen (buiten scope van onderhavige ontheffing) verloren zullen gaan. Hiermee wordt een meer gebiedsgerichte aanpak gehanteerd die verder reikt dan alleen de verblijfplaatsen binnen onderhavig plangebied.

Alternatief voor planning:

"Door de duur van de bouwwerkzaamheden is het onmogelijk om geheel buiten het broedseizoen van de huismus en de kritische perioden te werken. Om deze reden worden de gebouwen T&V ongeschikt gemaakt in de minst kritische perioden, dat wil zeggen buiten het broedseizoen van de huismus om verstoring te voorkomen, en buiten het kraam- en winterseizoen van de vleermuizen. Door tijdig mitigerende maatregelen te treffen worden de effecten verder verzacht. Binnen dit project is geen alternatieve planning mogelijk waardoor de effecten misschien kleiner zouden zijn."

Door de duur van de beoogde werkzaamheden en de aanwezigheid van de aanwezige vleermuisverblijfplaatsen en hun respectievelijke kwetsbare perioden, is het redelijkerwijs niet mogelijk om de werkzaamheden volledig buiten het broedseizoen uit te voeren. De gebouwen worden alsnog buiten het broedseizoen ongeschikt gemaakt om verstoring of vernielen van nestplaatsen te voorkomen doordat vogels geen toegang hebben tot de bebouwing en dus tevens ook geen mogelijkheid hebben tot nestbouw. Binnen het plangebied zijn tijdens de ecologische onderzoeken ook geen nestplaatsen van huismus of andere beschermde vogels aangetroffen.

Gebouwen E&F zullen tot minimaal 2026 blijven staan, en fungeren zo als semi-permanente mitigatie voor de twee satelliet massawinterverblijven in gebouwen T&V. Gebouw E blijft in elk geval intact tot 2026 en gebouw F zal na realisatie van de bebouwing op locatie T&V gesloopt worden, vermoedelijk niet eerder dan 2027 of 2028, maar zeker na realisatie van de besproken nieuwbouw met permanente compenserende maatregelen voor gewone dwergvleermuis.

Beoordeling

De locatie van het plangebied wordt momenteel al gebruikt als Moeder-kindcentrum en deze functie zal worden behouden, verbeterd en de capaciteit zal worden uitgebreid. Er blijft een, voor de gewone dwergvleermuizen bekende locatie als massawinterverblijf aanwezig tijdens de sloop van gebouwen T&V door de verwijdering van aanwezige bijenbekjes en er worden in de nieuwbouw meteen permanente voorzieningen getroffen voor onderhavig gebouwen T&V en toekomstig te slopen gebouwen E&F. Volgens de huidige planning zal er gefaseerd gewerkt worden, tevens met een oog op de toekomstige plannen dat gebouwen E&F zal worden gesloopt. Hierdoor worden er in onderhavige aanvraag direct plannen meegenomen voor de permanente compensatie van de totale hoeveelheid vleermuisverblijfplaatsen binnen gebouwen T&V (onderhavige ontheffing) en gebouwen E&F (buiten scope van onderhavige ontheffing). Middels deze werkwijze zal dat de lokale populatie gewone dwergvleermuizen op geen enkel moment verslechteren. Er zijn voldoende alternatieven afgewogen voor dit onderdeel.

Conclusie

Gezien de voorgaande punten is renovatie geen wenselijk alternatief voor de beoogde sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden. Gezien het bovenstaande zijn er ook geen redelijke alternatieven die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat en waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U geeft hierover het volgende aan:

"Op regionale schaal zijn er tussen ziekenhuizen afspraken gemaakt over de verdeling van de gezondheidszorg. Voor het Diaconessenhuis Utrecht is het "Moeder-Kindzorgcentrum" toegewezen. Het zorgcentrum bestaat uit verschillende gebouwen met verschillende bouwjaren. Twee van deze gebouwen, voldoen niet meer aan de huidige eisen. Met de nieuwe kliniek wordt de functie van het Moeder-Kindzorgcentrum behouden en wordt de capaciteit verder uitgebreid.

In het strategisch vastgoed plan van 2021 dat is vastgesteld door de Raad van Bestuur is het volgende opgenomen:

Kenmerken

De bouwdelen T&V zijn de oudste bouwdelen van het binnenstedelijke ziekenhuis.

	Huidig m' (BVO)
T Bouwjaar 1935	2.485
V Bouwjaar 1960	1.700
Totaal	4.185

De constructie van beide bouwdelen hebben een houdbaarheid van ongeveer 10 jaar. Daarnaast hebben beide bouwdelen aandacht nodig met betrekking tot veiligheid, installaties en bruikbaarheid.

Risico's als er de komende 4 - 5 jaar niets wordt gedaan

- Functie uitval installaties.
- Geen gebruiksmogelijkheden op de verdiepingen in verband met brandveiligheid.
- Lift buitenwerking.

Knelpunten & risico's

De bouwdelen T&V zijn gedateerd en vertonen "end of life" gebreken. Echter zijn er kansen om de instandhouding te arrangeren. Aandachtspunten om een veilige werkplek te realiseren zijn:

- Asbestsanering.
- Verkrijgen van een gebruiksvergunning.

Het saneren van asbesthoudende materialen is een aanbeveling voor nu en de toekomst. Daarnaast is in de kelder van het oude gebouw asbest aanwezig. Tijdens de sloop van het gebouw wordt het aanwezige asbest gesaneerd. Ook hiermee wordt bijgedragen aan de volksgezondheid."

Beoordeling

Uit onder andere de aangeleverde capaciteitsberekening van het Strategisch Vastgoedplan Diaconessenhuis, blijkt inderdaad dat de huidige bebouwing bouwkundig, installatietechnisch, bouwfysisch en op gebied van hygiëne niet voldoet aan de eisen die vandaag de dag aan een Moeder-Kindzorgcentrum worden gesteld en dat tevens uitbreiding van de capaciteit benodigd is om de gemaakte "groeif afspraken" met zorgverzekeraars na te komen.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk de volksgezondheid. Dit betekent dat het wettelijk erkend belang van de ruimtelijke ingreep aangetoond is. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soort

Gewone dwergvleermuis

In de gevels en onder de daktrim van gebouwen T&V zijn zes zomerverblijfplaatsen (maximaal vijf individuen in gebouw T en maximaal vier individuen in gebouw V), twee paarverblijfplaatsen (exacte invliegopening onbekend) en twee (satelliet) (massa)winterverblijfplaatsen (maximaal vier individuele dieren per verblijfplaats in westelijk georiënteerde gevels van gebouw V) van de gewone dwergvleermuis vastgesteld.

Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individueel winterverblijf ter plaatse van de aangetroffen zomer- en paarverblijven niet worden uitgesloten. De locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen is weergegeven in bijlage 4 van dit besluit.

Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen worden vrijwel overal aangetroffen waar bebouwing aanwezig is. In dorpen en steden en zo ook in Utrecht, is het de meest algemene vleermuissoort. Bij onderzoek binnen de gemeente Utrecht wordt de gewone dwergvleermuis nagenoeg altijd aangetroffen. Ook de natuurwaardenkaart van Utrecht geeft eenzelfde beeld.²

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is landelijk ongunstig/onbekend.³⁴ Door de effecten van o.a. de energietransitie is ook het toekomstperspectief ongunstig/ontoereikend. Er zijn onvoldoende landelijke gegevens bekend over een lange termijn om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen over de huidige staat van instandhouding van zowel de verspreiding als de toekomstvisie van de gewone dwergvleermuis.

Mede gezien de home range maakt het projectgebied deel uit van de meta populatie die Utrecht en het buitengebied daaromheen omvat.

Gezien de activiteit van de gewone dwergvleermuis rondom het Diakonessenhuis is de aanwezige bebouwing van groot belang voor deze soort. Vergeleken met andere onderzoeken die zijn uitgevoerd in Utrecht, voornamelijk bij reguliere woningen van 2 tot 3 verdiepingen, is het aantal verblijfplaatsen hier veel groter en is ook de functie als winterverblijfplaats aanwezig. Binnen het onderzochte gebied kan duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de nu te slopen projectgebouwen T&V en de andere gebouwen E&F. De meeste activiteit is aanwezig bij de gebouwen E&F. Bij de gebouwen T&V zijn niet alleen minder verblijfplaatsen aangetroffen, maar het aantal zwermende individuen was ook veel lager.

In gebouwen E&F (buiten scope van onderhavige ontheffing) zijn in totaal aangetroffen:

- 19 zomerverblijfplaatsen, waarvan 13 in de gebouwen en zes in vleermuiskasten die als tijdelijke mitigatie geplaatst zijn voor geplande werkzaamheden gebouwen T&V;
- drie paarterritoria (exacte invliegopening onbekend);
- vier (massa)winterverblijfplaatsen.

De hierboven genoemde vleermuiskolonie heeft zich verdeeld over de bebouwing van het Diakonessenhuis, waarbij veruit de meeste individuen zich verzamelen bij gebouwen E&F (naar schatting maximaal 50 vliegende individuen) en een klein deel bij gebouwen T&V (maximaal 4 individuen). In gebouwen T&V is sprake van (massa)winterverblijfplaatsen voor een kleine satellietpopulatie van de hoofdpopulatie in gebouwen E&F. Hiermee is het waarschijnlijk dat de dieren die bij gebouwen T&V zwermen ook bekend zijn met de verblijfplaatsen in gebouwen E&F.

Op regionaal niveau is er een licht stijgende tendens van het aantal winterverblijfplaatsen in de provincie Utrecht.

² Natuurwaarden Utrecht <https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ef9cf20c02654d3b97d116910455e33b>

³ Norren, van E. (red.), 2019. Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland

⁴ Eionet, 2019 Report on Article 17 for Netherlands, species reports

https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=nl/eu/art17/envxuhrwa/NL_species-reports-20190819.xml&conv=593&source=remote

De voorkeur van de vleermuizen voor gebouwen E&F toont aan dat het aannemelijk is dat de verblijfplaatsen in gebouwen T&V kwalitatief minder geschikt zijn als winterverblijfplaats, desondanks vervullen ze deze functie wel. Door de spouwmuur van het nieuwe gebouw grotendeels toegankelijk te maken, wordt een situatie gecreëerd die overeenkomt met de huidige gebouwen E&F met een grote hoeveelheid, makkelijk toegankelijke ruimte. Het realiseren van een ecologische meerwaarde is één van de uitgangspunten van de nieuwbouw, omdat dit ook de enige manier is (gezien het aantal aanwezige verblijfplaatsen) om in de toekomst werkzaamheden uit te kunnen voeren aan andere delen van het Diakonessenhuis. Er moet te allen tijde genoeg ruimte zijn om de aanwezige vleermuizen te huisvesten. Het lagere aantal verblijfplaatsen in gebouwen T&V geeft de mogelijkheid om hier de grootste meerwaarde te realiseren. Hoewel de ontheffing voor de gebouwen T&V en gebouwen E&F afzonderlijk worden aangevraagd, vormt het onderdeel van een groter "Masterplan" voor het Diakonessenhuis. Ecologisch is hier sprake van fasering van de werkzaamheden.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soort

Door de werkzaamheden zouden er uiteindelijk na sloop van gebouwen T&V zes zomerverblijfplaatsen, twee paar- en winterverblijfplaatsen en twee (massa)satelliet winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden vernield, wordt de gewone dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. De voorgestelde maatregelen staan nader beschreven op bijlage 5. Extra voorschriften zijn toegevoegd om de staat van instandhouding te kunnen waarborgen.

Tijdelijke compensatie

Op basis van de potenties van de gebouwen en de omgeving, is begin 2022 een inschatting gemaakt van het aantal verblijfplaatsen. Op basis van deze inschatting zijn op 23 en 24 februari 2022 de volgende opbouwkasten geplaatst als alternatieve verblijfplaatsen voor de aanwezige functies voor de gewone dwergvleermuis: vier kraamkasten, 20 muurschalen, acht houtbetonnen kasten, drie stenen meerlaagse kasten, vier stenen enkellaagse kasten en vier boomkasten. De vier boomkasten zijn in dit geval afgekeurd en beoordeeld als niet-effectief, omdat ervaring aantoont dat de gewone dwergvleermuis maar zelden gebruik maakt van tijdelijke kasten aan bomen. Na overleg tussen de aanvrager en de provincie, zijn begin april 2022 zekerheidshalve nog vier extra kraamkasten (in totaal acht kraamkasten) geplaatst, omdat de potentie voor een tweede kraamverblijfplaats niet kon worden uitgesloten.

In totaal zijn er dus 43 tijdelijke vleermuis kasten geplaatst. Dit is voldoende ter compensatie van de in totaal acht zomer- en paarverblijfplaatsen aanwezig in gebouwen T&V. Hiermee wordt gebruik gemaakt van overcompensatie voor wat betreft de zomer – en paarverblijfplaatsen van vleermuizen in en rond het plangebied. Tevens zijn de boomkasten in dit geval niet functioneel voor de aanwezige gewone dwergvleermuis, maar potentieel kan een andere vleermuissoort in de omgeving hier wel gebruik van maken.

Voor de compensatie van de twee satelliet (massa)winterverblijven in de gebouwen T&V zullen semi-permanent (tot sloop van deze bebouwing) de meeste bijenbekjes uit gebouwen E&F verwijderd worden. Hier zijn al vier grotere (massa)winterverblijven aanwezig, wat er op duidt dat de relatief kleine (massa)winterverblijven in gebouwen T&V satelliet kolonies betreft. Door in gebouwen E&F het grootste deel van de bijenbekjes te verwijderen en het plaatsen van een batlure, komt er in die gebouwen ruimte beschikbaar voor de twee satelliet winterverblijven die momenteel in gebouwen T&V aanwezig zijn. Er is hiermee sprake van, bij de kolonie, bekende gebouwen die bewezen geschikt zijn als massawinterverblijfplaats. De bijenbekjes worden uiterlijk 1 februari verwijderd, waardoor de verblijfplaatsen 6 maanden voor aanvang van de periode met zwermgedrag (1 augustus-10 september) beschikbaar zijn. Ten aanzien van het tijdelijk compenseren van twee winterverblijfplaatsen in gebouwen T&V is het uitgangspunt vanuit de aanvraag dat het twee satelliet (massa)winterverblijfplaatsen betreft van de vijf (massa)winterverblijfplaatsen in gebouwen E&F en dat de betreffende dieren deel uitmaken van één sociale groep.

Gebouwen E&F worden in onderhavige ontheffing gebruikt als onderdeel van de compenserende maatregelen voor de aan te tasten verblijfplaatsen in de bebouwing van T&V. Deze bebouwing staat echter ook op de planning om circa 2027 gesloopt te worden. Voordat deze bebouwing gesloopt wordt is de nieuwbouw op het terrein van gebouwen T&V afgerond, samen met de nieuwe alternatieve verblijfplaatsen (zie bijlage 3). In deze nieuwbouw zullen naast de benodigde compensatie voor onderhavige ontheffing, ook voorzieningen worden gerealiseerd ter compensatie van de toekomstige sloop van gebouwen E&F en de hierin aanwezige vleermuisverblijfplaatsen. Gebouw E blijft in elk geval intact tot 2026 en gebouw F zal na realisatie van de bebouwing op locatie T&V gesloopt worden, vermoedelijk niet eerder dan 2027 of 2028. In de nieuwbouw zal voor alle twee satelliet (massa)winterverblijfplaatsen en vijf massawinterverblijven gecompenseerd worden. Hierdoor is in eerste instantie sprake van een semi-permanente

compensatie voor de twee satelliet winterverblijven en uiteindelijk een permanente compensatie van alle twee satelliet (massa)winterverblijfplaatsen en vijf massawinterverblijven gewaarborgd.

Door de voorgestelde manier van werken wordt er in twee aparte fases gewerkt, waarbij eerst de bebouwing met "kleinere" satelliet (massa)winterverblijfplaatsen verloren gaat terwijl er in de beoogde nieuwbouw tevens al wordt gecompenseerd voor de totale aanwezigheid van massaverblijfplaatsen die in de toekomstige plannen (buiten scope van onderhavige ontheffing) verloren zullen gaan. Hiermee wordt een meer gebiedsgerichte aanpak gehanteerd die verder reikt dan alleen de verblijfplaatsen binnen onderhavig plangebied en de in gebouwen E&F aanwezige massawinterverblijfplaatsen van werkzaamheden ontziet in de kwetsbare periode (winterrust).

Permanente compensatie

Ter permanente compensatie wordt voorgesteld om in de nieuw te realiseren bebouwing spouwmuren beschikbaar te maken en indien noodzakelijk om 56 "kleine" inbouwkasten, acht "grote" inbouwkraamkasten en acht "grote" inbouwwinterkasten te realiseren. Echter, de concrete detailuitwerking zal in samenwerking met een ter zake deskundig ecoloog op het gebied van winterverblijfplaatsen worden opgesteld. Hierbij wordt gewerkt aan een combinatie van grote (vorstvrije) verblijfsruimten, bij voorkeur op de hoeken van het gebouw tegen de binnenmuur aan, met variaties van de hoeveelheid isolatie tussen de binnenmuren en de nieuwe verblijven. Hierbij moet tevens gebruik worden gemaakt van zogeheten dubbele/valse spouwmuren om, onafhankelijk van de isolatiebehoeften van de nieuwbouw, beschikbare spouwmuren voor de gewone dwergvleermuis te realiseren.

Voor het beschikbaar maken van vervangende verblijfplaatsen bij locaties waar (massa)winterverblijfplaatsen zijn aangetroffen, is het tevens van belang dat de klimatologische omstandigheden soortgelijk zijn aan de huidige situatie. De nieuwe bebouwing biedt qua oppervlakte ruimte genoeg om voor de minimaal 50 gewone dwergvleermuizen, momenteel verdeeld over twee satelliet (massa)winterverblijfplaatsen (gebouwen T&V) en vijf massawinterverblijven (gebouwen E&F). Door gebruik te maken van Nederlandse experts op het gebied van winterverblijfplaatsen van vleermuizen moet worden gewaarborgd dat de meest recente inzichten op het gebied van winterverblijven worden toegepast.

Toekomstplannen (buiten scope van onderhavige ontheffing)

Binnen onderhavige ontheffing wordt gebruik gemaakt van gebouwen E&F als deel van de compenserende maatregelen. Aangezien deze bebouwing circa 2027 eveneens zal worden gesloopt en momenteel meerdere massawinterverblijven huisvest, worden hieronder enkele (permanente) maatregelen genoemd die kunnen worden gebruikt als handvat voor de beoogde ontheffingsaanvraag voor de werkelijk sloop van gebouwen E&F. Het ontwerp en de inrichting van deze maatregelen dient in samenwerking met een ter zake deskundige ecoloog te worden opgesteld. De toevoeging van aparte bouwwerken/bouwstructuren die volledig toegewijd zijn aan het gebruik door vleermuizen hebben een positieve invloed op de lokale staat van instandhouding.

Vleermuistoren

Een vleermuistoren is een apart bouwwerk die jaarrond door verschillende soorten vleermuizen kan worden gebruikt en diverse functies kan uitoefenen. Het interieur van de toren is verder niet openlijk toegankelijk voor menselijke activiteiten. Deze optie is voorheen besproken met de aanvrager, maar bleek niet wenselijk door de bijkomende kosten. Er is een mogelijkheid besproken om een vleermuistoren te creëren uit het sloopafval afkomstig van de beoogde sloopwerkzaamheden van gebouwen T&V. Het werkelijke bouwen zal op termijn gebeuren onder ecologische begeleiding van een ter zake deskundige ecoloog.

Ijskelder

Een ijskelder is een ondergrondse ruimte waar vleermuizen hoofdzakelijk in de winterperioden gebruik van maken. Voor de realisatie van een ijskelder is het van belang dat de interne temperatuur en luchtvochtigheid stabiel is en dat het bouwwerk niet verstoord wordt door menselijke activiteiten.

Dubbele/valse wand spouwmuur

Een dubbele ofwel valse spouwmuur kan secundair worden geplaatst aan de buitenwanden van de nieuwbouw. Deze extra muur vereist geen isolatie en kan zodoende volledig beschikbaar worden gesteld ter gebruik door vleermuizen. Afhankelijk van de interne temperaturen en de beschikbare ruimte kunnen deze valse spouwmuren voor vrijwel alle typen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in gebruik worden genomen.

De toekomstige voorgestelde maatregelen dienen voldoende te zijn om de locatie in de aan te tasten functies voor de beschermde soorten in de toekomst te voorzien.

Monitoring

De locatie moet vanaf realisatie van de semi-permanente verblijfplaatsen (verwijderen bijenbekjes ten behoeve van winterverblijfplaatsen), worden gemonitord op activiteit van vleermuizen (zie voorschriften 16 t/m 24 op bijlage 1). Het monitoringsonderzoek wordt uitgevoerd in intervallen van 2 jaar (1, 3 en 5 jaar na realisatie). Als de winterfunctie van de soort in de alternatieve verblijfplaatsen is vastgesteld wordt de monitoring beëindigd of door vrijwilligers voortgezet. De rapportages met onderzoeksresultaten dienen voor 31 december van elk onderzoeksjaar (2024, 2026 en 2028) te worden ingediend.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

De voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken, zowel als de toekomstige inrichting van het plangebied, zijn hiermee voldoende gewaarborgd. Hierdoor kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat er een negatief effect ontstaat op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, zoals wordt bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. Er wordt in die zin voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 en bijlage 5 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officiële bekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2589111.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Loo Plan B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrecht, Stads Kantoor.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige⁵ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.
10. De maatregelen, genoemd in de voorgestelde maatregelen en aangerekte aanvullingen (zie bijlage 5) moeten worden opgevolgd.

⁵ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

11. Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient plaats te vinden in de actieve periode en buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis, de actieve perioden lopen van 15 april tot 15 mei en 15 augustus tot 15 oktober. Het afplakken van de verblijfplaatsen mag enkel worden uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C zijn. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient drie dagen na het afplakken gecontroleerd te worden of in de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen nog vleermuizen aanwezig zijn.
12. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen (inclusief de verwijderde bijenbekjes) dienen pas verwijderd/ongeschikt gemaakt te worden wanneer de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en de sloopwerkzaamheden zijn voorzien en wanneer de betreffende tijdelijke voorzieningen niet in gebruik genomen zijn door beschermde soorten. Na de realisatie van de permanente voorzieningen dienen ook weer de geldende gewenningsperioden gehanteerd te worden.
13. Voor het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen voor massa(winter)verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dienen de klimatologische omstandigheden soortgelijk te zijn aan de huidige situatie.
14. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soort en functie van de verblijfplaats waarvoor ontheffing is verleend.
15. De in onderhavig besluit benoemde onderdelen 'Toekomstplannen' onder het kopje 'Mitigerende en compenserende maatregelen' bestemd voor de toekomstige sloop van gebouwen E&F, dienen onder ecologische begeleiding van een ter zake deskundige ecoloog gespecialiseerd op het gebied van massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, te worden opgesteld en uitgevoerd.

Monitoring

16. Om te bepalen of soortgerichte beschermingsmaatregelen voldoende effectief zijn, moeten deze worden gemonitord. Er moet monitoring plaatsvinden op de functionaliteit van permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.
17. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
 - a. of de gewone dwergvleermuis gebruik maken van de aangeboden (semi-)permanente alternatieve verblijfplaatsen
 - b. met welke aantallen van de soort hiervan gebruik wordt gemaakt
 - c. welke verblijfsfunctie de permanente alternatieve verblijfplaatsen vervullen
 - d. Biedt de alternatieve winterverblijfplaats dezelfde klimatologische omstandigheden als degene die verloren gaan (betreffend zowel semi-permanent als permanente maatregelen)
18. Het monitoringsonderzoek moet worden uitgevoerd volgens het op dat moment vastgestelde Vleermuisprotocol.
19. Het monitoringsonderzoek start één jaar nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn. Vervolgens moet het monitoringsonderzoek elke twee jaar worden uitgevoerd tot en met vijf jaar na het realiseren van de permanente alternatieve verblijfplaatsen. Volgens de aangeleverde planning van het project betekent dit dat de monitoring plaatsvindt in 2024, 2026 en 2028.
20. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
 - a. Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode)
 - b. Beschrijving van de onderzochte maatregelen (datum van realiseren, beschrijving van locatie en directe omgeving, foto's van de maatregelen en locaties van de maatregelen op kaart of luchtfoto, technische beschrijving van de maatregelen, zoals: (constructie)tekeningen, typenummer bij prefab, afmetingen, aantal, materiaal, aantal lagen, etc.)
 - c. Onderzoeksresultaten (vastgestelde soorten, functies en aantallen individuen)
 - d. Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde functies voor de kolonie van gewone dwergvleermuis en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd).
21. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 31 december van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.
22. De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing.
23. Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan de provincie Utrecht besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring.
24. Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan de provincie Utrecht extra maatregelen opleggen.

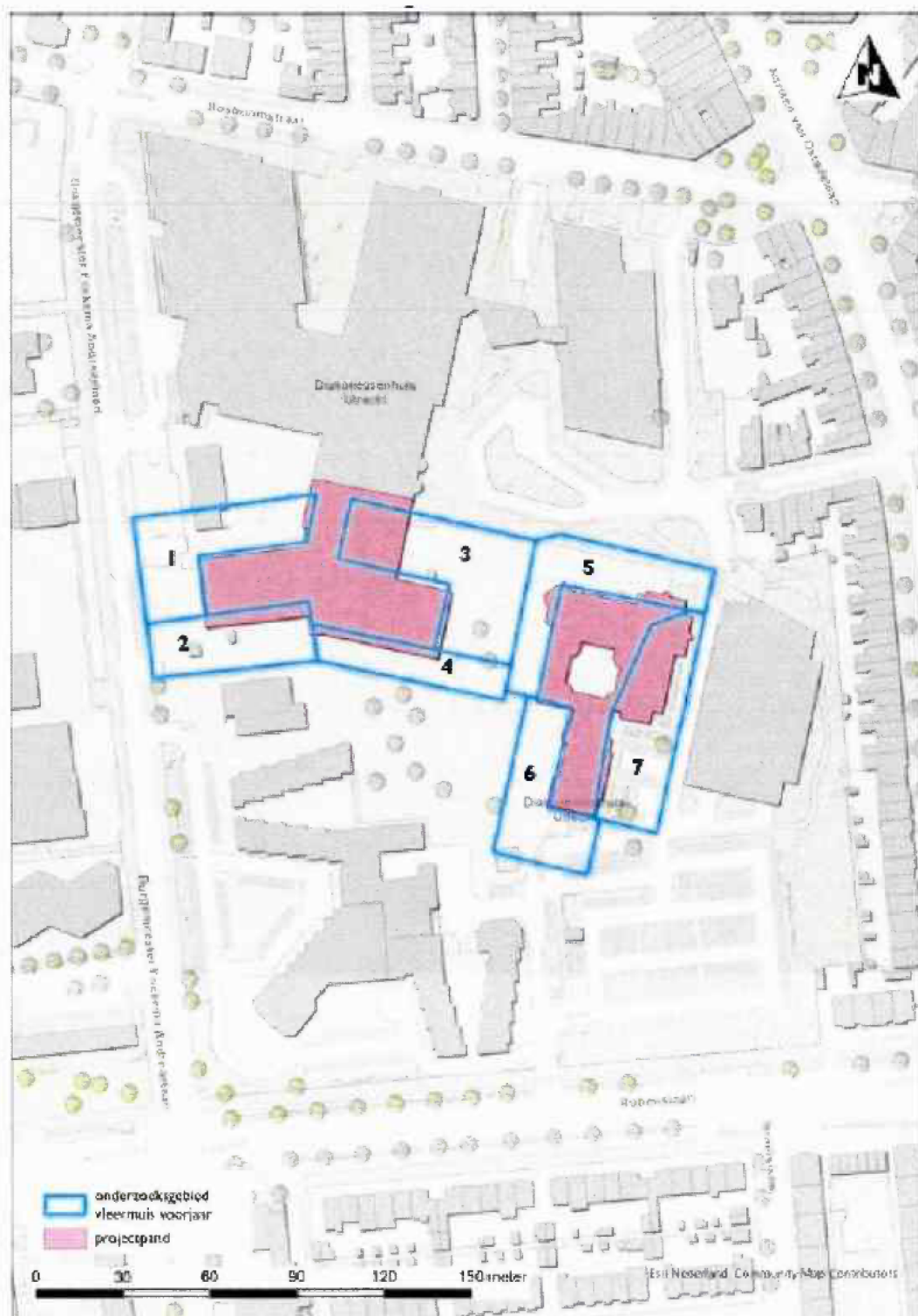
Na afloop van de werkzaamheden

25. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Locatie en overzichten plangebied

Bron: Google maps

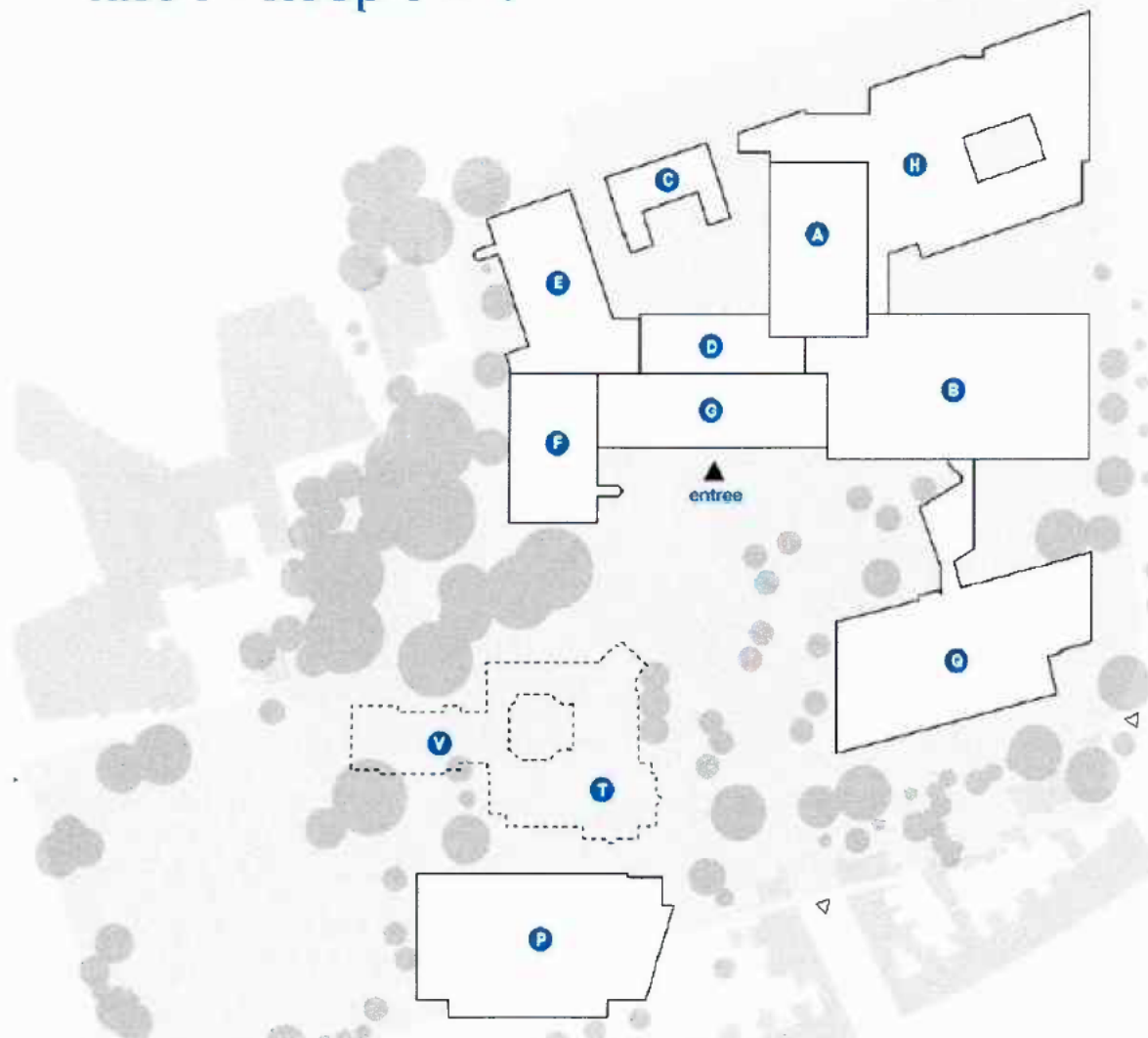

Bron: Activiteitenplan Diakonessenhuis Utrecht d.d. 13 december 2022

Bijlage 3: Fasering van de werkzaamheden tot 2030

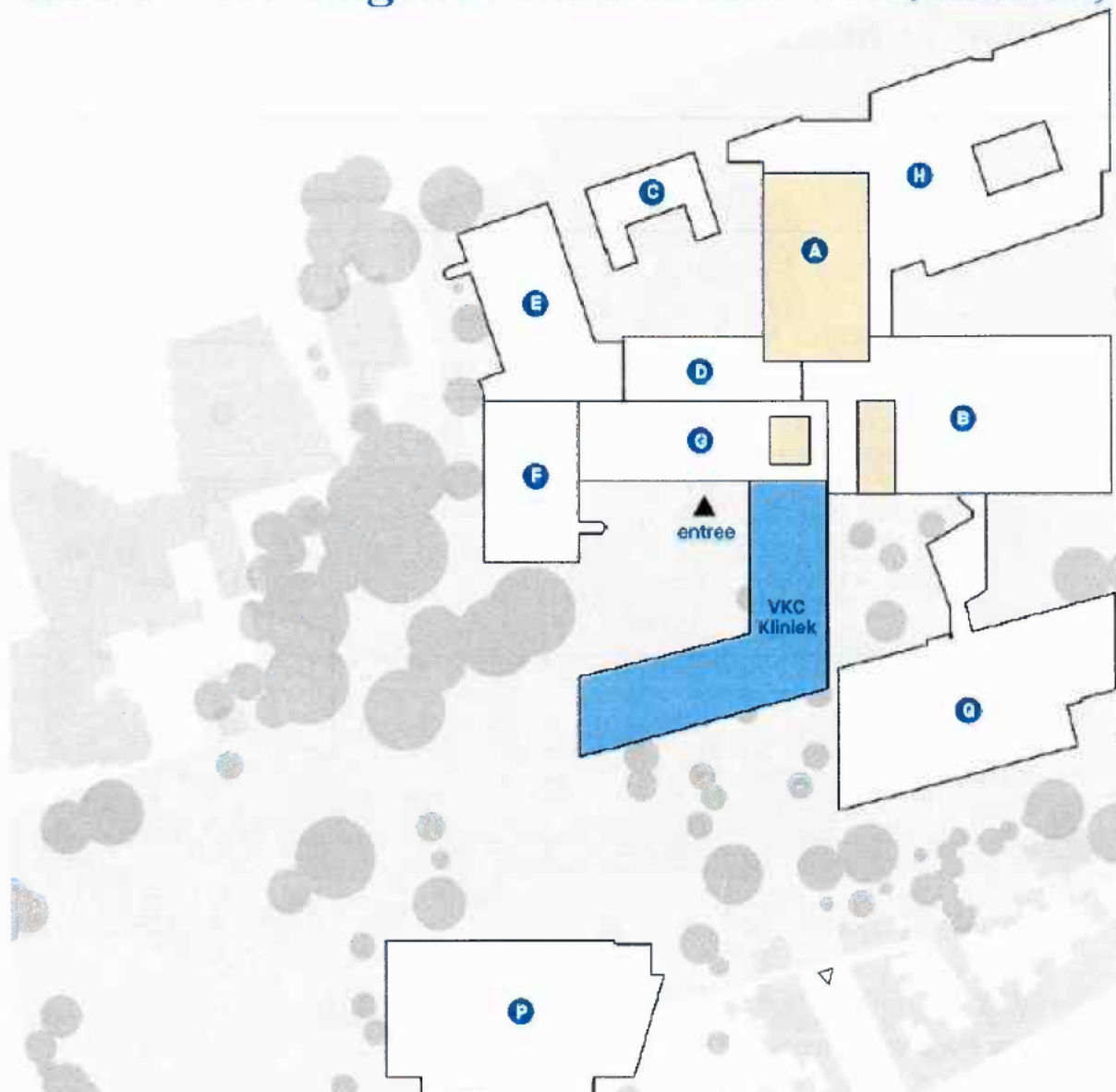
Bron: Activiteitenplan Diakonessenhuis Utrecht d.d. 13 december 2022

fase 1 - sloop T + V

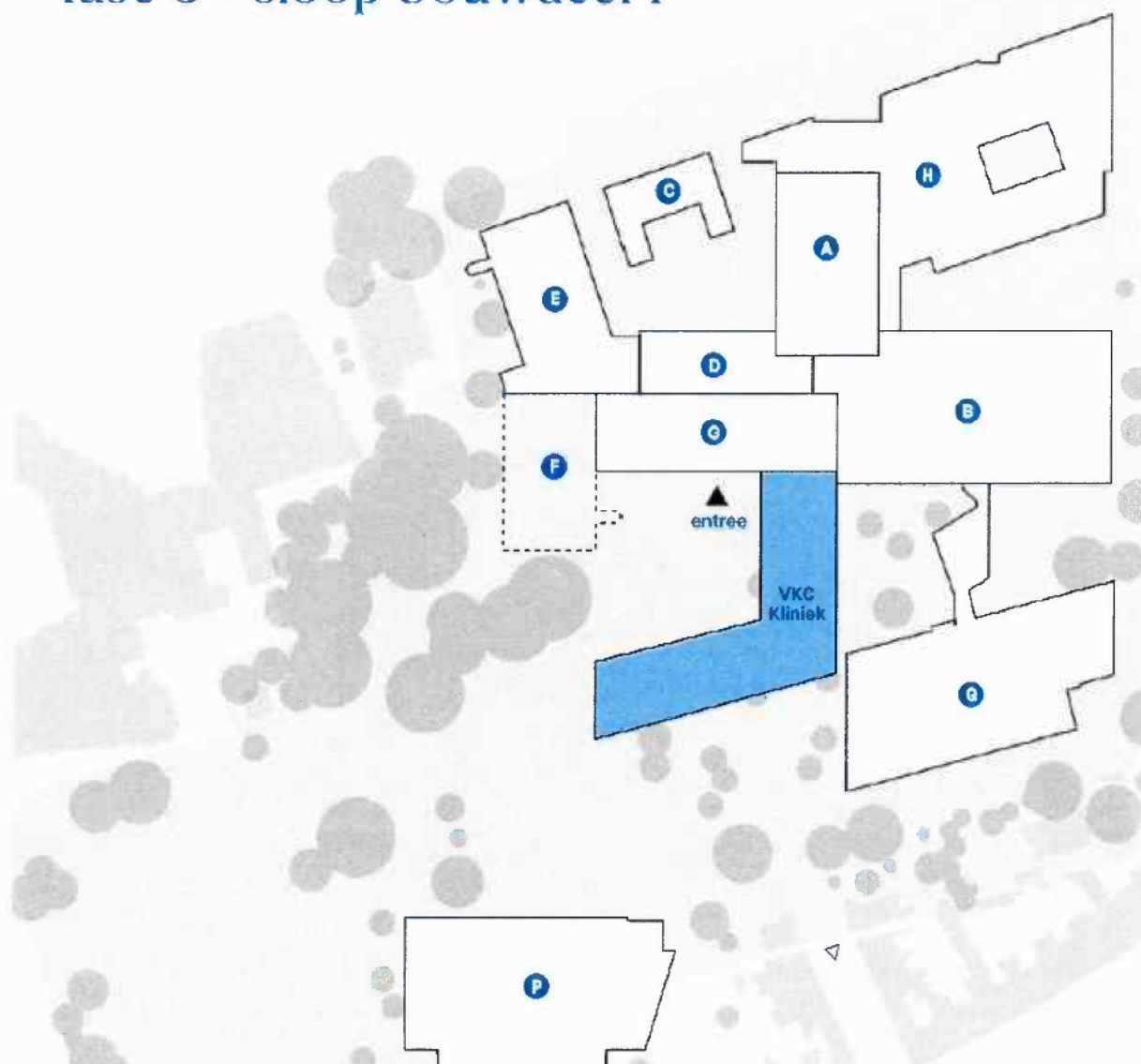
Fase 1, de sloop van gebouwen T&V is gepland in april 2023

fase 2 - vervangende nieuwbouw VKC/kliniek,

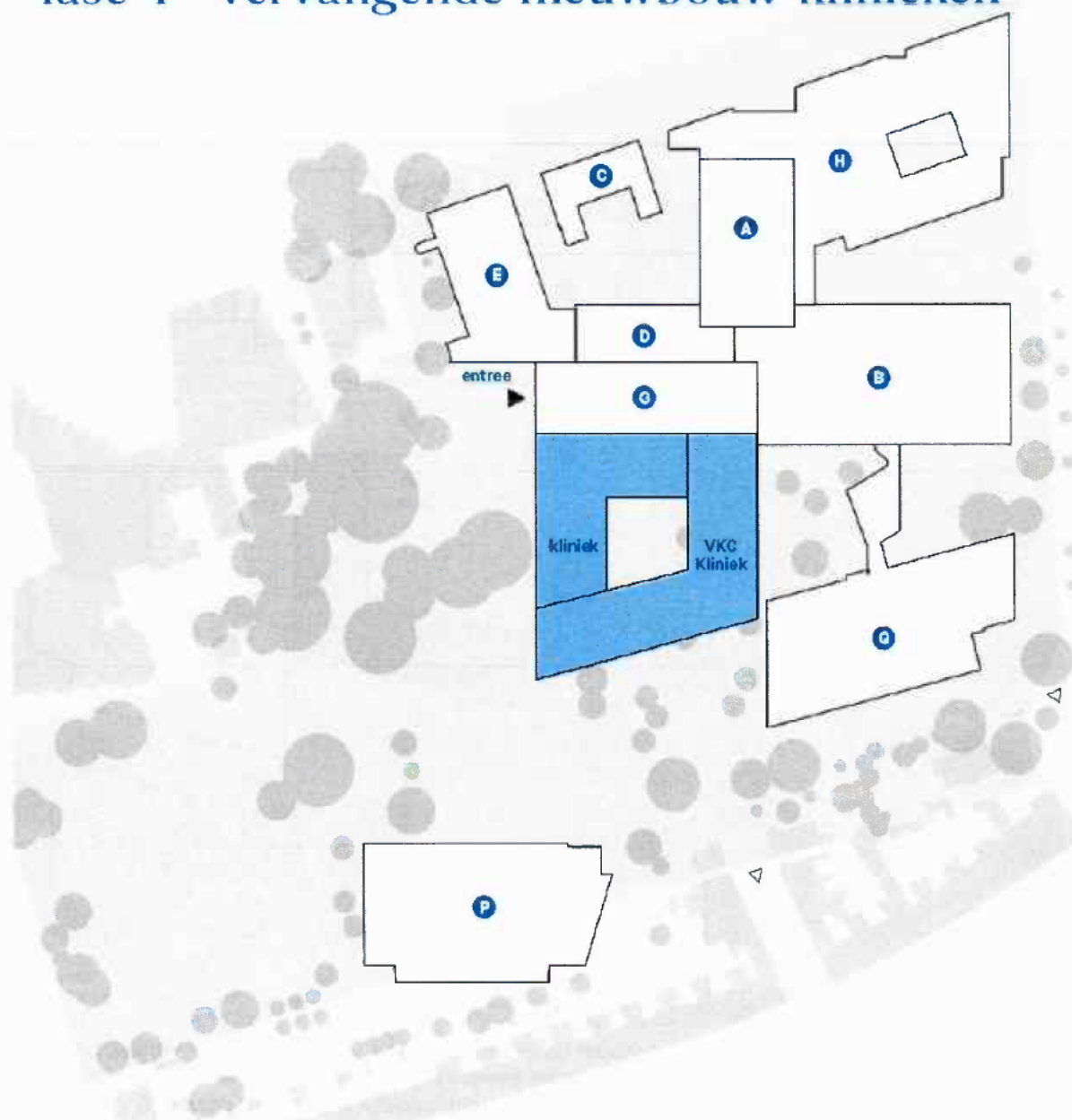
Fase 2, de realisatie eerste helft van de vervangende nieuwbouw op de plaats van gebouwen T&V is gepland vanaf het 4^e kwartaal 2023 tot bij benadering eind 2024.

fase 3 - sloop bouwdeel F

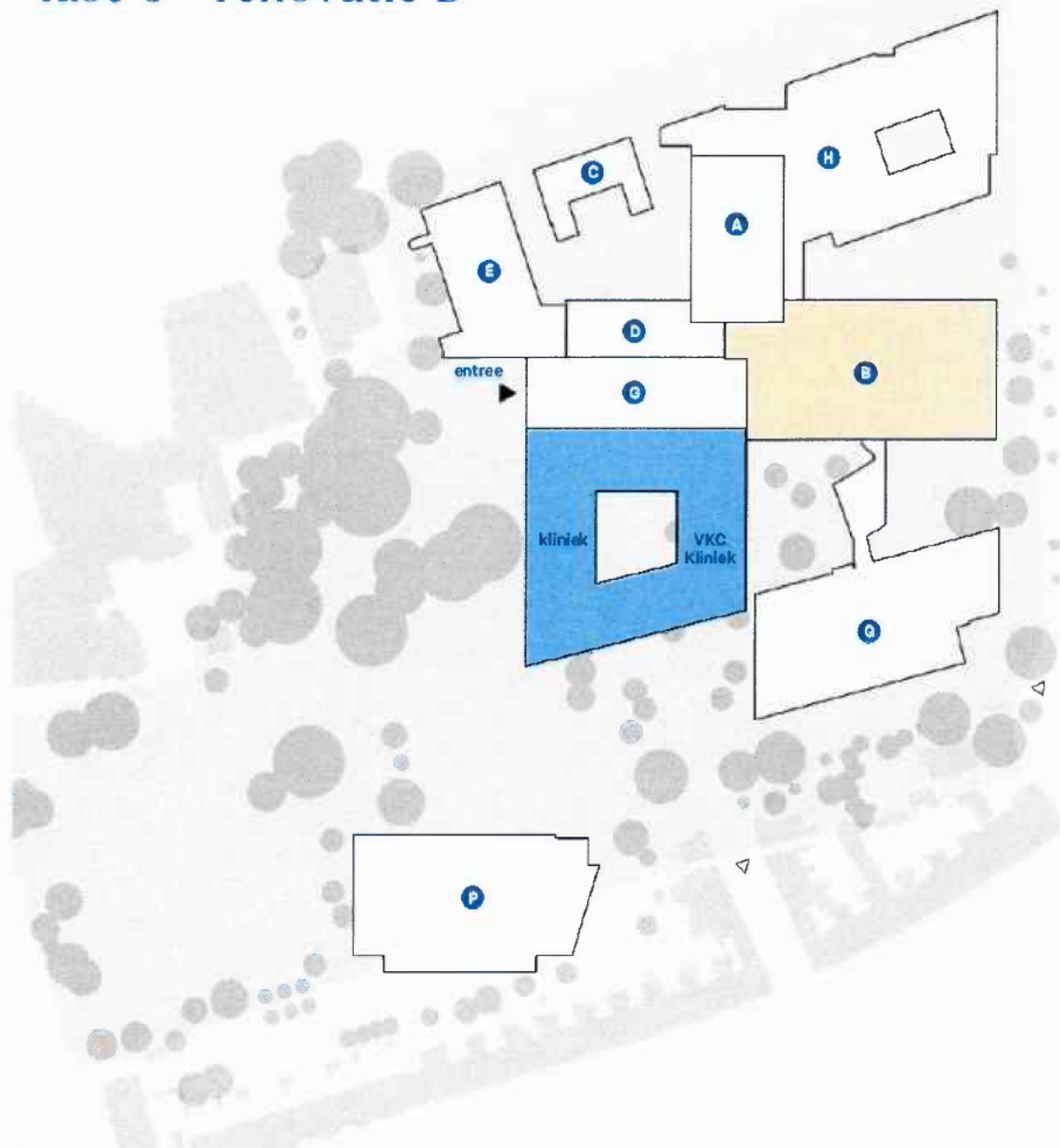
Fase 3, de sloop van gebouw F is gepland, nadat de realisatie van de vervangende nieuwbouw op locatie T&V gerealiseerd is, inclusief permanente mitigatie en gewenningstijd voor zowel de verblijfplaatsen in gebouwen T&V, als de verblijfplaatsen in gebouwen E&F, vermoedelijk niet eerder dan 2026.

fase 4 - vervangende nieuwbouw klinieken

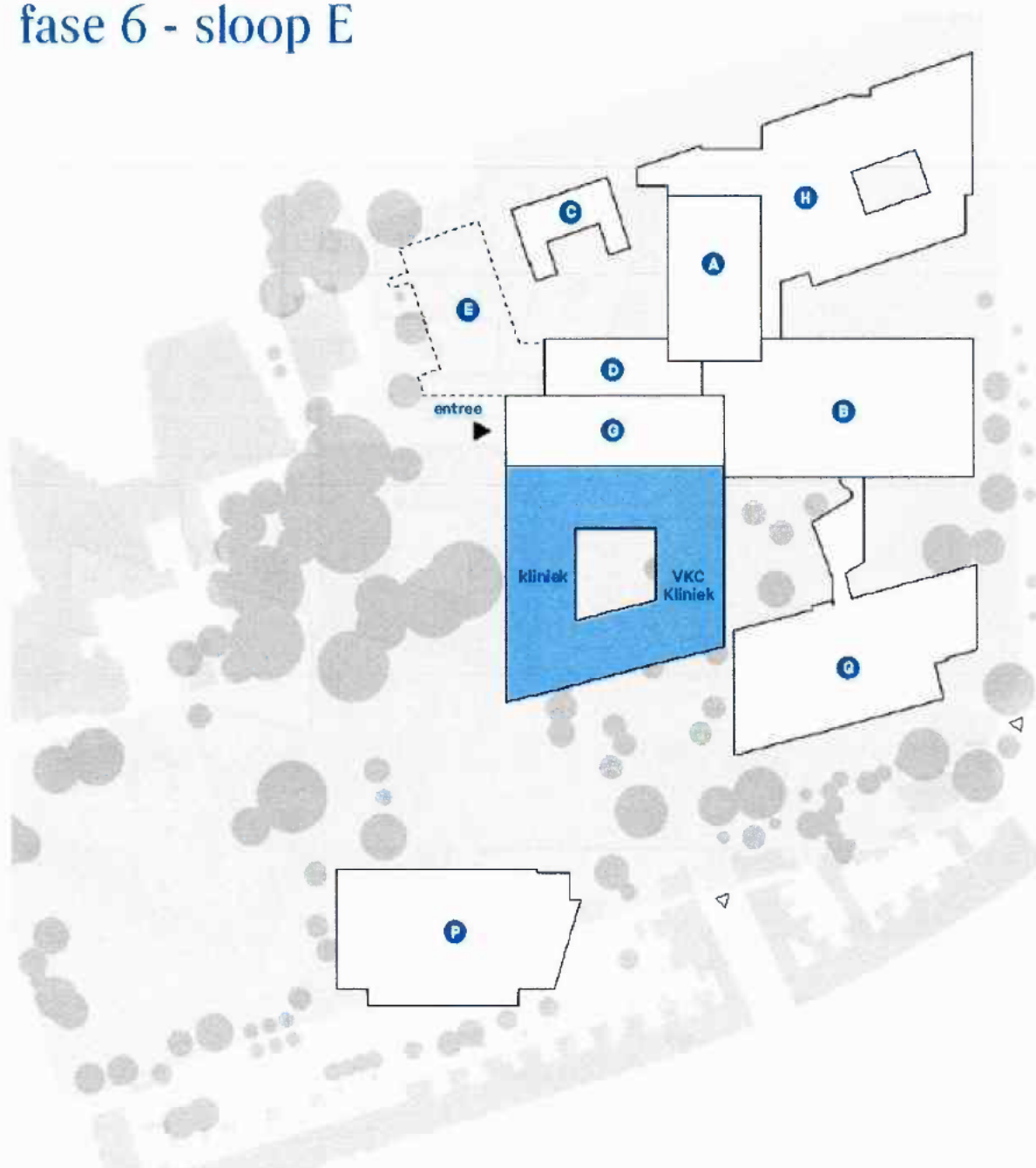
Fase 4, de realisatie tweede helft van de vervangende nieuwbouw op de plaats van gebouwen T&V is gepland na de sloop van gebouw F, niet eerder dan 2026

fase 5 - renovatie B

Fase 5, renovatie gebouw B, niet eerder dan 2026. Dit gebouw is tot nu toe niet in de vleermuisonderzoeken meegenomen.

fase 6 - sloop E

Fase 6, de sloop van gebouw E is gepland, na renovatie van gebouw B, mitigatie is inmiddels gerealiseerd in de nieuwbouw op de huidige locatie T&V.

1 Tijdsplanning en werkzaamheden

De definitieve tijdsplanning is afhankelijk van meerdere factoren.

In de onderstaande planning zijn de voorbereidende onderzoeken, mitigerende maatregelen en de werkzaamheden weergegeven.

2022

16/17 maart

Plaatsen tijdelijke mitigatie (voltooid)

1 april t/m 15 mei

Uitvoeren onderzoek huismus

15 mei t/m 15 juli

Uitvoeren onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen vleermuizen

15 augustus t/m 15 september

Uitvoeren onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen vleermuizen

2023

15 april 2023 t/m 15 mei 2023

Ongeschikt maken gebouwen

- Plaatsen exclusion flaps
- Afdichten potentiële toegangen tot verblijfplaatsen
- Controle op uitvliegende vleermuizen
- Natuurvrijverklaring door ecooloog bij afwezigheid vleermuizen

Nadat de ecooloog de gebouwen heeft vrijgegeven kan de sloop van de gebouwen starten. Voorafgaande aan de daadwerkelijke sloop zal in pandig worden gestart met de voorsloop (verwijderen asbest e.d.)

Medio mei start sloop gebouwen T&V

Q1 t/m Q4 aanpassen terrein, kiss and ride route, aanbrengen infravoorzieningen voor de vervangende nieuwbouw klinieken en VKC

Q4 start vervangende nieuwbouw VKC

Q4 2025/ Q1 2026 verwachte opleverdatum VKC Klinieken.

Q2 2026 Eerste mogelijkheid voor het verwijderen van de tijdelijke mitigatie

Bijlage 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 2: Verblijfplaatsen aangetroffen beschermde soorten gebouw T en V.

Figuur 3: Verblijfplaatsen aangetroffen beschermde soorten gebouw E en F.

In het nader onderzoek zijn, naast de nu aangevraagde gebouwen T&V, ook de gebouwen E&F onderzocht. De gebouwen E&F maken echter *geen* deel uit van de huidige aanvraag, maar zijn onderzocht omdat deze gebouwen in het "Masterplan" van het Diakonessenhuis aan het einde van dit decennium aan vervanging toe zijn (bijlage 3). Naast

dat flora- en fauna-aspecten vroegtijdig kunnen worden meegenomen in het planproces, biedt het een uitgelezen kans om ruim rondom de nu aangevraagde gebouwen een beeld te krijgen van het aantal verblijfplaatsen. De resultaten in het nader onderzoek zijn duidelijk gesplitst voor de gebouwen T&V en E&F, waardoor onderling vergelijk mogelijk is. Alleen de functies die over een groter gebied aanwezig zijn, zoals de foerageerfunctie of vliegroutes, worden voor beide gebieden gezamenlijk beschreven. Voor deze functies is geen onderscheid te maken naar de onderscheiden gebouwen.

Bijlage 5: Voorgestelde en opgelegde maatregelen

Bronnen:

- Activiteitenplan Diaconessenhuis Utrecht. LooPlan d.d. 13 december 2022
- Beoordeling onderzoek en maatregelen Diaconessenhuis, gebouwen T&V, Utrecht. Twisk Ecologisch Onderzoek d.d. 13 december 2022

Tijdelijke mitigatie

Zomer- en paarverblijfplaatsen

Op basis van de potenties van het gebouw en de omgeving, is begin 2022 een inschatting gemaakt van het aantal verblijfplaatsen. Op basis hiervan zijn op 23 en 24 februari 2022 de volgende opbouwkasten geplaatst: De locaties van de tijdelijke mitigatie zijn hieronder zichtbaar.

- 8 kraamkasten VMT3
- 13 muurschalen Schwegler 2FE
- 6 muurschalen VMTH1
- 1 muurschaal VK WS 13
- 8 kasten VK WS 01
- 3 kasten Schwegler 2FTH
- 4 kasten 1WQ
- 4 boomkasten Schwegler 1FF

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat zes van deze kasten al in de zomer van '22 in gebruik werd genomen door solitaire gewone dwergvleermuizen.

Figuur 2: Locaties tijdelijke mitigatie.

Hoewel het nader onderzoek nog afgerond moest worden, kon op deze wijze de gewenningstijd voor de kasten reeds starten. Met deze plaatsing wordt voldaan aan een gewenningsperiode van minimaal zes maanden voor de start van het ongeschikt maken.

Alle voorzieningen zijn geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten zijn:

- Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Binnen 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen.
- Geografische spreiding.
- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.

Na afronding van de werkzaamheden kunnen, na een gewenningsperiode van 6 maanden, de tijdelijke voorzieningen weer worden verwijderd. Dit gebeurt op een moment dat deze niet in gebruik zijn. Tijdelijke mitigatie voor dwergvleermuizen wordt verwijderd buiten de kraam- en winterperiode.

Winterverblijfplaatsen

Volgens het Kennisdocument gewone dwergvleermuis is voor winterverblijfplaatsen geen tijdelijke mitigatie mogelijk door middel van standaardkasten. Voor deze functie moeten direct permanente voorzieningen worden gerealiseerd die overeenkomen met de reeds aangetroffen winterverblijfplaatsen.

Omdat op de footprint van de te slopen gebouwen T&V deels de nieuwe bebouwing wordt gerealiseerd en deels de nieuwe entree van het Diaconessenhuis wordt, is het niet mogelijk om nieuwe bebouwing te realiseren met de mitigatie voordat de oude bebouwing is gesloopt. Een gedeeltelijke sloop en gedeeltelijke nieuwbouw is geen optie. Bij een gedeeltelijke sloop van het gebouw zal het microklimaat wijzigen waardoor de functionaliteit wijzigt. De eerste functie die zal vervallen is die van winterverblijf.

In tegenstelling tot paarverblijven, die altijd toe te wijzen zijn aan individuele mannetjes, is er bij winterverblijfplaatsen vaak sprake van een kolonie of meta-populatie. Deze kolonie heeft zich verdeeld over de bebouwing van het Diaconessenhuis, waarbij veruit de meeste individuen zich verzamelen bij gebouwen E&F (naar schatting maximaal 50 vliegende individuen) en een klein deel bij gebouwen T&V (maximaal 4 individuen). Gebouw T&V is een kleine satellietpopulatie van de hoofdpopulatie in gebouwen E & F. Hiermee is het waarschijnlijk dat de dieren die bij gebouw T&V zwermen ook bekend zijn met de verblijfplaatsen in gebouw E & F. Met de beschikbare ruimte in gebouw E&F kunnen de vleermuizen uit gebouwen T&V hier gemakkelijk naar uitwijken.

Ten aanzien van de klimaatomstandigheden die de zeven waargenomen winterverblijfplaatsen bieden is aannemelijk dat de vijf bij gebouw E & F vastgestelde verblijfplaatsen de grootste variatie bieden. Deze verblijfplaatsen liggen in tegenovergestelde exposities, in noordelijke en zuidelijke richting, zodat verwacht mag worden dat ze een grote variatie aan klimaat bieden en voldoende bescherming bieden bij zowel milde als strenge winters.

Bij het onderzoek van het in 2027 te slopen gebouw F (niet in deze ontheffingsaanvraag) zijn 3 van de 4 gevels in gebruik als winterverblijfplaats. In de 4de gevel zijn bijenbekjes aanwezig waardoor vleermuizen geen toegang tot de spouw hebben. Door het verwijderen van de bijenbekjes/toegankelijk maken van de spouw, wordt de spouw geschikt gemaakt als verblijfplaats (zie figuur 1; blauw omgrensde vakken). Ook bij gebouw E zijn 2 zijden beschikbaar voor het toegankelijk maken van de spouw. Er is sprake van een, bij de vleermuizen, bekend gebouw dat bewezen geschikt is als winterverblijfplaats. De bijenbekjes worden uiterlijk 1 februari verwijderd, waardoor de verblijfplaatsen 6 maanden voor aanvang van de periode met zwermgedrag (1 augustus-10 september) beschikbaar zijn.

Andere locaties in de omgeving zijn niet onderzocht op de aanwezigheid van de huidige functies; dus hier kunnen niet op korte termijn voorzieningen worden getroffen.

Figuur 1 Rood: potentiële locaties voor inbouwvoorzieningen, blauw gebouwdelen waar bijenbekjes worden verwijderd.

Ondanks het permanente karakter van deze voorziening, blijft het, op de lange termijn, tijdelijke mitigatie. Het gebouw F staat immers gepland om in 2027 gesloopt te worden. Voor deze tijd is de nieuwbouw op het terrein van gebouw T&V afgerond en zijn hierin alternatieve winterverblijfplaatsen gerealiseerd. Met andere woorden: in de nieuwbouw al direct nieuwe verblijfplaatsen te creëren voor het in 2027 te slopen gebouw F. Anders worden in de nieuwbouw nieuwe verblijfplaatsen ontwikkeld, die in eerste instantie worden afgesloten en pas geopend gaan worden zodra de aanvraag voor gebouw F wordt ingediend. Het zou jammer zijn de mogelijkheid van een ruimere gewenningsperiode niet toe te staan omwille van een regelingstechnisch uitgangspunt. In de nieuwbouw wordt naast de twee kleine winterverblijfplaatsen in gebouw T&V ook het verlies van de winterverblijfplaatsen in gebouw F gemitigeerd. Dit betekent dat er minimaal 12 geschikte winterverblijfplaatsen zullen worden gecreëerd.

Wijze van ongeschikt maken

Door de verschillende aaneensluitende kritische perioden van de vleermuizen is het niet mogelijk om geheel buiten alle kritische perioden te werken en moeten potentiële verblijfplaatsen vóór aanvang van de werkzaamheden tijdig ongeschikt worden gemaakt.

Het ongeschikt maken van de gebouwen is enkel toegestaan na het ontvangen van de ontheffing en buiten de meest kwetsbare perioden van de aangetroffen soorten en functies van de verblijfplaatsen. Het ongeschikt maken vindt plaats onder begeleiding van een ecooloog. Potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen worden ongeschikt gemaakt in de periode van 15 april t/m 15 mei 2023.

In het najaar mag ongeschikt gemaakt worden t/m 31 oktober, maar door 15 oktober als uiterste werkdatum aan te houden is er nog voldoende ruimte om de gebouwen op uitvliegende vleermuizen te controleren. Daarnaast is het de verwachting dat de weersomstandigheden na 15 oktober minder ideaal zijn voor de controles op uitvliegende vleermuizen. Potentiële verblijfplaatsen zijn met name aanwezig in de open stootvoegen op de gevels en de verschillende ventilatiekanalen. Tijdens het ongeschikt maken worden de gebouwen nog gecontroleerd op andere potentiële verblijfplaatsen en worden deze ook ongeschikt gemaakt. Bij de potentieel meest geschikte openingen worden exclusion flaps geplaatst waardoor de vleermuizen de gebouwen kunnen verlaten, maar niet meer kunnen terugkeren. Bij het plaatsen van exclusion flaps wordt er rekening mee gehouden dat om de maximaal 5 meter afstand een exclusion flap aanwezig is. Hierdoor hoeven de vleermuizen nooit meer dan 2,5 meter afstand af

te leggen om een uitgang te vinden. Bij een klein aantal openingen (meer dan 5 meter tussen openingen) of wanneer openingen niet met elkaar in verbinding staan (niet aangesloten op dezelfde doorlopende spouw of dakvlak) wordt elke opening afgesloten met een exclusion flap.

Alle potentiële toegangen tot verblijfplaatsen worden verder dichtgezet met panlatten, hoekprofielen en/of rugvulling. Stootvoegen en andere kleine kieren worden met bijenbekjes, rugvulling of spouwmuurborsteltjes afgesloten. Minimaal drie dagen na het ongeschikt maken vindt een avondcontrole door een ecoloog plaats bij gebouwen met verblijfplaatsen. Als daaruit blijkt dat de vleermuizen vertrokken zijn, worden de gebouwen 'natuurvrij' verklaard. Wanneer er nog vleermuizen aanwezig blijken te zijn, moeten aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd om ongeschikt te maken en wordt een nieuwe controleronde uitgevoerd.

Zorgplicht

Naast de aangetroffen beschermde verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, kunnen ook egels op het terrein verblijven. Omdat egels niet of minder mobiel zijn gedurende de kraamtijd en de winterslaap worden er geen struiken verwijderd in de periode van 1 juni t/m 1 mei of vindt voorafgaand een controle door een ecologisch deskundige plaats, waarbij de struiken enkel verwijderd worden bij afwezigheid van egels.

In beplanting kunnen ook nesten van algemene broedvogels, zoals merels, aanwezig zijn. Om verstoring van nesten te voorkomen wordt geen beplanting verwijderd gedurende het broedseizoen (indicatief van maart tot half augustus) of vindt voorafgaand een controle door een ecologisch deskundige plaats, waarbij beplanting enkel verwijderd wordt bij afwezigheid van in gebruik zijnde nesten.

Door de aaneensluitende kritische perioden van de egel en vogels, zal de keuze moeten worden gemaakt om tijdens het broedseizoen of tijdens de kraam-/winterperiode beplanting te verwijderen, maar enkel na controle door een ecologische deskundige.

Permanente mitigatie

De genomen maatregelen volgen de richtlijnen en voorwaarden genoemd in de beschikbare Kennisdocument en zijn gebaseerd op de meest actuele kennis. Bij de permanente mitigatie wordt uitgegaan van een verdubbeling (mitigatiefactor 8 voor vleermuizen) van de vereiste minimale hoeveelheid mitigatie.

Met het natuurinclusief bouwen van de nieuwe gebouwen waarbij overmitigatie plaats zal vinden, wordt geanticipeerd op de volgende fasen van vernieuwing van het Diaconessenhuis. De overmaat aan mitigatie kan voor latere fasen optreden als tijdelijke uitwijkmogelijkheden. Gezien de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen is er geen alternatief voor de toekomstige werkzaamheden aan gebouw F.

Maatwerk is altijd lastig te kwantificeren. Ten behoeve van de verwachte verblijfplaatsen en uitgaande van de dubbele mitigatie, moeten minimaal 56 'kleine' verblijfplaatsen (zomer- en paarverblijfplaatsen) en 16 'grote' verblijfplaatsen (kraam- en winterverblijfplaatsen) gecreëerd worden. De voorzieningen voor zomer- en paarverblijfplaatsen moeten minimaal 50 cm hoog en 20-30 cm breed zijn. De voorzieningen voor kraamverblijfplaatsen moeten minimaal 80 cm hoog en 70 centimeter breed zijn. Voor de handigheid worden deze afmetingen in deze beredenering ook voor het winterverblijf aangehouden. In totaal komt dit neer op een oppervlakte van 14,56 m². Op dit moment is er nog geen definitief ontwerp van het gebouw.

Het is echter duidelijk dat het om grote bebouwing gaat, waar de benodigde ruimte makkelijk te realiseren is. Het Diaconessenhuis gaat bij de permanente mitigatie uit van een kwalitatieve hoogwaardige oplossing. Hierbij wordt gedacht aan een mix van grote verblijfsruimte, bij voorkeur op de hoeken van het gebouw tegen de binnenmuur aan, maar achter de isolatie om zo een gegarandeerd vorstvrij verblijf te ontwikkelen. Omdat er nog maar weinig bekend is over de randvoorwaarden voor nieuwe winterverblijfplaatsen, staat het Diaconessenhuis open voor de realisatie van verschillende typen van verblijfplaatsen. Zo kunnen we voorstellen dat er variatie wordt aangebracht in de hoeveelheid isolatie tussen de binnenmuur en het verblijf enerzijds en de isolatiedikte aan de buitenzijde van de kast.

De effectiviteit van de voorzieningen zal worden gemonitord. De detailuitwerking zal in samenwerking met een specialist op het gebied van winterverblijfplaatsen worden gemaakt (). Verder worden aangebracht:

- Voor de functie als zomer- en paarverblijfplaats worden 56 inbouwkasten van het type VMPM2 (of een type van vergelijkbare afmetingen en materiaal) geplaatst.
- Voor de functie als kraamverblijfplaats worden 8 inbouwkasten van het type VMPMK1 (of een type van vergelijkbare afmetingen en materiaal) geplaatst.

Alle voorzieningen worden geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.

- Geografische spreiding.

In aanvulling per mail liet Loo Plan weten bij de initiatiefnemer aan te dringen op het gebruik van hoekkasten. Deze bieden de vleermuizen de mogelijkheid te wisselen tussen gevels met verschillende exposities. Verwacht mag worden dat daarmee ook een ruimere keuze tussen klimaatomstandigheden beschikbaar is.

Ook is voorgesteld om bij de inbouw winterkasten (model VMPW1) de volgende variabelen toe te passen:

- een deel direct tegen binnenblad en afdekken met isolatie (om warmte vast te houden);
- een deel met dunne isolatie laag tussen kast en binnenmuur en dunner isolatie aan de buitenzijde van de kast;
- een deel met een nog iets dikkere isolatie op binnenblad tussen kast en muur.

Ook dit leidt tot meer variatie in de klimaatomstandigheden in de kasten, en daarmee tot meer keuzemogelijkheden voor de vleermuizen.

Monitoring

De locatie moet vanaf realisatie van de semi-permanente verblijfplaatsen (verwijderen bijenbekjes ten behoeve van winterverblijfplaatsen), worden gemonitord op activiteit van vleermuizen (zie voorschriften 15 t/m 23 op bijlage 1). Het monitoringsonderzoek wordt uitgevoerd in intervallen van 2 jaar (1, 3 en 5 jaar na realisatie). Als de winterfunctie van de soort in de alternatieve verblijfplaatsen is vastgesteld wordt de monitoring beëindigd of door vrijwilligers voortgezet. De rapportages met onderzoeksresultaten dienen voor 31 december van elk onderzoeksjaar (2024, 2026 en 2028) te worden ingediend.